

22/ תלמוד בבלי מסכת סנהדרין דף עג עמוד א

גופא: מנין לרואה את חברו שהוא טובע בנהר או חיה גוררתו או לסטין באין עליו שהוא חייב להצילו תלמוד לומר לא תעמד על דם רעך. והא מהכא נפקא? מהתם נפקא: אבדת גופו מניין - תלמוד לומר והשבתו לו!

23/ פירוש המשנה לרמב"ם מסכת נדרים פרק ד משנה ד

חייב הרופא מן הדין לרפאות חולי ישראל והרי הוא בכלל אמרם בפירוש הכתוב והשבתו לו לרבות את גופו שאם ראהו אובד ויכול להצילו הרי זה מצילו בגופו או בממונו או בידיעתו.

24/ דברים *פרשת כי תצא(פרק כב פסוק ד

(ד) לא תראה את חמור אחיך או שורו נפלים בדרך והתעלמת מהם הקם תקים עמו: ס רש"י

עמו - עם בעליו, אבל אם הלך וישב לו, ואמר לו הואיל ועליך מצוה אם רצית לטעון טעון, פטור:

25/ כלי יקר שמות *פרשת משפטים(פרק כג פסוק ה

ומכאן תשובה על מקצת ענייני בני עמינו המטילים את עצמם על הציבור ואינן רוצים לעשות בשום מלאכה אף אם בידם לעשות באיזו מלאכה או איזה דבר אחר אשר בו יכולין להביא שבר רעבון ביתם, וקוראים תגר אם אין נותנים להם די מחסורם, כי דבר זה לא צוה ה' כי אם עזוב תעזוב עמו הקם תקים עמו כי העני יעשה כל אשר ימצא בכוחו לעשות ואם בכל זה לא תשיג ידו, אז חייב כל איש מישראל לסעודו ולחזקו וליתן לו די מחסורו אשר יחסר לו, ועזוב תעזוב אפילו עד מאה פעמים:

איש ואשה - מציאה ואבידה

26/ דברים *פרשת כי תצא(פרק כד פסוק א

פי יקח איש אשה ובעלה וקה' אם לא תמצא חן בעיניו כי מצא בה ערות דבר וכתב לה ספר פריית ונתן בידה ושלחה מביתו:

27/ תלמוד בבלי מסכת קידושין דף ב עמוד ב

דתניא, ר"ש אומר: מפני מה אמרה תורה כי יקח איש אשה, ולא כתב כי תלקח אשה לאיש? מפני שדרכו של איש לחזר על אשה, ואין דרכה של אשה לחזר על איש; משל, לאדם שאבדה לו אבידה, מי חוזר על מי? בעל אבידה מחזר על אבידתו.

28/ תלמוד בבלי מסכת גיטין דף צ עמוד א

מתני'. בית שמאי אומרים: לא יגרש אדם את אשתו אלא אם כן מצא בה דבר ערוה, שנאמר: כי מצא בה ערות דבר; ובית הלל אומרים: אפילו הקדיחה תבשילו, שנאמר: כי מצא בה ערות דבר; ר' עקיבא אומר: אפי' מצא אחרת נאה הימנה, שנאמר: והיה אם לא תמצא חן בעיניו.

29/ דף על הדף מסכת גיטין דף צ עמוד א

מובא במסכת שבת, 'והדוה בנדתה - זקנים הראשונים אמרו שלא תכחול ולא תפקוס ולא תתקשט בבגדי צבעונין, עד שבא רבי עקיבא ולימד אם כן אתה מגנה על בעלה ונמצא בעלה מגרשה, כלומר שצריכה להיות מנודה ומרוחקת מבעלה למען לא ישל בה חס ושלום, עד שבא רבי עקיבא, ויש להבין מדוע לא חששו הזקנים הראשונים שמא יגרשנה. וביאר בילקוט האורים, דזקנים הראשונים הללו הינם בית שמאי ובית הלל, ולשיטתם שייך שפיר לומר שלא תכחול, ואין חשש שמא בעלה עלול לגרשה, שהרי לדעתם אסור לו לאדם לגרש את אשתו אלא אם כן מצא בה דבר ערוה, או אפילו הקדיחה תבשילו, אבל רבי עקיבא לשיטתו, דאפילו מצא אחרת נאה הימנה מותר לו לגרש את אשתו, ואם כן אם לא תתקשט הרי אתה מגנה

פרשת כי תצא - כי קרוב אליך הדבר מאד

הסוד שבמצוות השבת אבידה

2/ דברים *פרשת כי תצא(פרק כב פסוק א. ד

(א) לא תראה את שור אחיך או את שיו נדחים והתעלמת מהם השב תשיבם לאחיך: ... (ד) לא תראה את חמור אחיך או שורו נפלים בדרך והתעלמת מהם הקם תקים עמו: ס

3/ שמות *פרשת משפטים(פרק כג פסוק ד

פי תפגע שור איבך או חמרו תעה השב תשיבנו לו: ס

4/ מדרש הגדול שמות *פרשת משפטים(פרק כג פסוק ד

כי תפגע. אין לי אלא מצות עשה, מצות לא תעשה מנין, ת"ל לא תראה את שור אחיך

5/ דברים *פרשת כי תצא(פרק כב פסוק ב

(ב) ואם לא קרוב אחיך אליך ולא ידעתו ואספתו אל תוך ביתך והיה עמך עד דרש אחיך אתו והשבתו לו:

6/ תלמוד בבלי מסכת בבא מציעא דף כח עמוד ב

אמר רב נחמן אמר שמואל: עד שנים עשר חדש. תניא נמי הכי: כל דבר שעושה ואוכל, כגון פרה וחמור - מטפל בהן עד שנים עשר חדש. מכאן ואילך - שם דמיהן ומניהן.

7/ דברים *פרשת כי תצא(פרק כב פסוק ג

(ג) וכן תעשה לחמרו וכן תעשה לשמלתו וכן תעשה לכל אבדת אחיך אשר תאבד ממנו ומצאתה לא תוכל להתעלם:

8/ תלמוד בבלי מסכת ברכות דף יט עמוד ב

תא שמע: והתעלמת מהם - פעמים שאתה מתעלם מהם ופעמים שאין אתה מתעלם מהם; הא כיצד? אם היה כהן והיא בבית הקברות, או היה זקן ואינה לפי כבודו, או שהיתה מלאכתו מרובה משל חברו, לכך נאמר: והתעלמת. אמאי? לימא: אין חכמה ואין תבונה ואין עצה לנגד ה'! שאני התם, דכתיב: והתעלמת מהם.

9/ רש"י הירש דברים *פרשת כי תצא(פרק כב פסוק א

אפשר שיתקבל הפירוש הבא: לא נאמר כאן "כי תראה וגו' לא תתעלם מהם", שאילו נאמר כן, היה "לא תתעלם" איסור מוחלט האוסר להשתמש מהגשת עזרה. אלא נאמר "לא - תראה וגו' והתעלמת", ובלשון זו "והתעלמת" מתאר את אופן הראייה: אסור לך לראות ראייה של התעלמות, של מי שעושה את עצמו כמי שאיננו רואה; אל תתעלם ממראה עיניך, אל תנהג כלפי האבדה כאילו אינך רואה אותה, כאילו אין הדבר נוגע לך. מכאן נובע מיד: עליך לנהוג כאילו היה זה ממון שלך ועליך לעשות את כל מה שהיית עושה בממון שלך. ואכן זה הכלל: "כל שבשלו מחזיר, בשל חברו נמי מחזיר; וכל שבשלו פורק וטוען, בשל חברו נמי פורק וטוען" (שם ע"ב). אולם התורה מצפה (עי' שם) שאדם בעל אופי לא ינהג רק על פי שורת הדין אלא יציל את ממון רעהו ויסייע לרעהו גם לפניו משורת הדין ויעשה בהם את מה שלא היה עושה בממון עצמו ובמקרה של עצמו.

10/ תלמוד בבלי מסכת בבא קמא דף קיג עמוד ב

אמר רב: מנין לאבידת הכנעני שהיא מותרת? שנאמר: לכל אבדת אחיך, לאחיך אתה מחזיר, ואי אתה מחזיר לכנעני.

11/ בית הבחירה למאירי מסכת בבא קמא דף קיג עמוד ב

ומ"מ אין אדם חייב לחזר אחר אבדתו (של גוי) כדי להחזירה לו ולא עוד אלא אף מי שמצא אבדתו אינו חייב להחזירה שמציאה מקצת קנין הוא וחזרתו דרך חסידות ואין אנו כפופים לחסידות למי שאין לו דת

ישראל שנאמר צור לבבי וחלקי אלקים לעולם. קול דודי דופק, זה משה שנאמר ויאמר משה כה אמר ה' כחצות, פתחי לי פתח כחודה של מחט ואני אפתח לכם פתח שיהיו עגלות וקרניות נכנסין בו,

33/ תלמוד בבלי מסכת מכות דף כד עמוד א

אמר רב, מסתפינא מהאי קרא: ואבדתם בגוים. מתקיף לה רב פפא: דלמא כאבידה המתבקשת, דכתיב: תעיתי כשה אובד בקש עבדך!

34/ ישעיהו פרק מט פסוק טו

(טו) הַתְּשַׁכַּח אִשָּׁה עוֹלָה מֵרַחֵם בֶּן בְּטָנָה גַם אֵלֶּה תִשְׁכַּחנָה וְאַנְכִי לֹא אֶשְׁכַּח:

35/ תהלים פרק כו פסוק ט . י

(ט) אֵל תִּסְתַּר פְּנֵיךָ מִמֶּנִּי אֵל תֵּט בְּאֵף עֲבָדְךָ עֲזַרְתִּי הֵייתִי אֵל תִּטְשֵׁנִי וְאֵל תַּעֲזֹבֵנִי אֱלֹקֵי יִשְׂרָאֵל: (י) כִּי אָבִי וְאִמִּי עֲזָבוּנִי וְהָיִיתִי אֶפְסָנִי:

36/ דברים *פרשת כי תצא) פרק כא פסוק כב . כג

(כב) וְכִי יְהִיֶּה בְּאִישׁ חֲטָא מִשְׁפָּט מִוֹת וְהוֹמַת וְתָלִית אֹתוֹ עַל עֵץ: (כג) לֹא תִלִּין נְבִלְתוֹ עַל הָעֵץ כִּי קָבוֹר תִּקְבְּרֶנּוּ בַיּוֹם הַהוּא כִּי קָלַלְתָּ אֱלֹקִים תָּלִי וְלֹא תִטְמָא אֶת אֲדַמְתְּךָ אֲשֶׁר ה' אֱלֹקֶיךָ נָתַן לָךְ נְחֻלָּה: ו

רבותינו אמרו, כל הנסקלין, נתליו, שנאמר (פסוק כג) כי קללת אלהים תלוי. והמברך ה', בסקילה:

כי קללת אלקים תלוי - זלזולו של מלך הוא, שאדם עשוי בדמות דיוקנו וישראל הם בניו. משל לשני אחים תאומים שהיו דומין זה לזה, אחד נעשה מלך, ואחד נתפס ללסטיות ונתלה, כל הרואה אותו אומר המלך תלוי.

37/ שו"ת להורות נתן חלק יד סימן סח

אולם ראיתי בס' דרך חיים למהר"ל ז"ל עמ"ס אבות (פ"ג מ"ד) שכתב, דהא דאמרו במשנה חביב אדם שנברא בצלם, אין זה כולל כל מין האדם, דכבר אמרו אתם קרויים אדם ואין האומות קרויים אדם, דאף שיש צורת אדם באומות גם כן מכל מקום אינו נחשב לכלום, ועוד כי כאשר נברא האדם היתה מעלה זאת לאדם ולנו, אף כי אינם בשם ישראל נקראים, ואחר שבחר השי"ת בישראל נתמעט הצלם הזה אצל האומות עיין שם. וביותר ביאר מהר"ל בס' נצח ישראל (פרק י"א), דאע"ג דגם האומות נקראים אדם בשביל הצלם האלקי כדכתיב נעשה אדם בצלמינו, אבל אצל העכו"ם צורת האדם בטילה אצל הגוף, כי מצד הגוף החומרי נתבטל הצלם האלקי וכאילו היה הכל חומרי עיין שם באורך. ונראה דגם רשי"ל הולך בדרך זו, דאע"ג דהאדם נברא בצלם אלקים, מכל מקום צלם זה בטל אל הגוף החומרי ומשום כך לא שייך ביה קללת אלקים תלוי, ורק בישראל שייך זה כיון שהם בניו של מקום

38/ דברים *פרשת נצבים) פרק ל פסוק יא . יד

(יא) כִּי הַמִּצְוָה הַזֹּאת אֲשֶׁר אֲנִי מִצְוֶה הַיּוֹם לֹא נִפְלְאת הוּא מִמֶּךָ וְלֹא רָחֳקָה הוּא: (יב) לֹא בְשֵׁמִים הוּא לֵאמֹר מִי יַעֲלֶה לִּנְוִי הַשָּׁמַיִם וְיִקְחֶה לִּנְוִי וְיִשְׁמַעֲנֵנו אֹתָהּ וְנַעֲשֶׂנָּה: (יג) וְלֹא מֵעֵבֶר לָיִם הוּא לֵאמֹר מִי יַעֲבֹר לִנְוִי אֶל עֵבֶר הַיָּם וְיִקְחֶה לִּנְוִי וְיִשְׁמַעֲנֵנו אֹתָהּ וְנַעֲשֶׂנָּה: (יד) כִּי קָרוֹב אֵלַי הַדָּבָר מֵאֵד בְּפִיךָ וּבִלְבָבְךָ לַעֲשׂוֹת:

רמב"ן (יא) וטעם כי המצוה הזאת - על כל התורה כולה. והנכון, כי על כל התורה יאמר (לעיל ח א) "כל המצוה אשר אנכי מצוך היום", אבל "המצוה הזאת" על התשובה הנזכרת, כי והשבות אל

אותה על בעלה, והוא עלול לגרשה על דבר פעוט כגון זה, ולכן לדעת רבי עקיבא מותרת להתקשט.

2/ דברים *פרשת כי תצא) פרק כד פסוק ב . ד

(ב) וַיִּצְאָה מִבֵּיתוֹ וְהִלְכָה וְהִיְתָה לְאִישׁ אַחֵר: (ג) וַיִּשְׁנֶאֱהָ הָאִישׁ הָאֲחֵרוֹן וְכָתַב לָהּ סֵפֶר כְּרִיתוֹת וְנָתַן בְּיָדָהּ וְשָׁלְחָהּ מִבֵּיתוֹ אוֹ כִּי יָמוּת הָאִישׁ הָאֲחֵרוֹן אֲשֶׁר לָקְחָהּ לוֹ לְאִשָּׁה: (ד) לֹא יוּכַל בְּעֵלָהּ הָרִאשׁוֹן אֲשֶׁר שָׁלְחָהּ לָשׁוּב לְקַחְתָּהּ לְהִיּוֹת לוֹ לְאִשָּׁה אַחֲרֵי אֲשֶׁר הִטְמֵאָה כִּי תוֹעֵבָה הוּא לַפְּנֵי ה' וְלֹא תִחַטֵּיא אֶת הָאָרֶץ אֲשֶׁר ה' אֱלֹקֵיךָ נָתַן לָךְ נְחֻלָּה: ו

ועל דרך הפשט אחרי אשר הוטמאה - לבעל הראשון, ירמוז כי כאשר ידעה איש אחר תחשב לו טמאה. ואלו מצות מחודשות בגט ובחזירה. וטעם הלאו הזה, כדי שלא יחליפו נשותיהן זה לזה, יכתוב לה גט ערב ובבוקר היא שבה אליו, וזה טעם ולא תחטיא את הארץ

31/ דברים *פרשת כי תצא) פרק כא פסוק י . יד

(י) כִּי תִצָּא לַמִּלְחָמָה עַל אֹיְבֶיךָ וַיִּנְתְּנוּ ה' אֱלֹהֶיךָ בְּיָדְךָ וְשָׁבִיתָ שְׂבוֹי: (יא) וְרֵאִיתָ בְּשָׂבִיָּה אִשָּׁת יִפֹּת תֹּאֵר וְחִשְׁקָתָ בָּהּ וְלִקְחָתָ לָךְ לְאִשָּׁה: (יב) וְהִבֵּאתָה אֵל תוֹךְ בֵּיתְךָ וְגִלְתָה אֶת רַאשָׁה וְעִשְׂתָה אֶת צַפְרֵיָהּ: (יג) וְהִסִּירָה אֶת שַׁמְלַת שְׂבִיָּה מֵעֵלֶיהָ וַיִּשְׂבָּה בְּבֵיתְךָ וּבְכִתְּהָ אֶת אָבִיהָ וְאֶת אִמָּהּ יָרַח יָמִים וְאַחֵר כֵּן תָּבוֹא אֵלֶיהָ וּבְעֻלְתָּהּ וְהִיְתָה לָךְ לְאִשָּׁה: (יד) וְהִיָּה אִם לֹא חִפְצָתָ בָּהּ וְשָׁלַחְתָּהּ לְנַפְשָׁהּ וּמְכַר לֹא תִמְכְּרָנָהּ בַּכֶּסֶף לֹא תִתְעַמַר בָּהּ תַּחַת אֲשֶׁר עֲבִיתָה: ו

אור החיים צריך להעיר בענין למה יצו ה' כדברים האלה לטמא אדם עצמו בבת אל נכר, ובפרט בעת מעשה הנס במקום שצריך להוסיף טהרה ודביקות בה' יתיר לעשות מעשה כיעור השנאו אצלו יתברך, וזה יפעיל הרחקת דביקותנו בו יתברך... אכן יסוד הדבר וסודו הוא על פי דבריהם ז"ל שאמרו שבחטא אדם הראשון נשבו כמה נשמות יקרות ביד סטרא אחרא והם נשמות הגרים, וצא ולמד כמה וכמה גדולי עולם באים מהאומות ורות המואביה תוכיח וכמה גדולי עולם שמעיה ואבטליון ואונקלוס הגר וכאלה רבות: עוד אגלה לך סוד אחד תמצא נשמה טהורה דבוקה בנשמה טמאה ואין כח בטהורה להטות הטמאה להטיב והיא מונחת שם עד עת דרוך, וצא ולמד כיוצא בזה מנשמת ר' חנינא בן תרדיון שהיתה דבוקה בשכם בן חמור .... ודקדק לומר בה ולא אמר אותה, להעיר כי לא לאשה אתה חושק אלא למה שבה שהיא יפת תואר שהוא חלק הטוב הדומה לנפש הטהורה וכפי זה הגם שכעורה האשה בכלל ההיתר כי אינו חוזר יפ"ת לגולם הנגלה כי אליו לא ימשך תאות ישראל במצב זה כמו שאמרנו... ולצד שיש מקום שיתאוה האדם לאשה נכריה בדרך זנות ... לזה צוה ה' וגלחה את ראשה ועשתה את צפרניה וגו' וכל הדברים המנוולים את האשה להסיר תאוה הטבעית, ואם נתייירה וחפץ בה זה לך האות כי נתמתקה ונחלט ממנה חלק הרע ולזה והיתה לו לאשה, ואם לא יחפוץ בה, דקדק לומר בה להעיר כי החפץ הוא במה שבה שהוא חלק הטוב:

הקב"ה מחזר אחר אבדתו

32/ ילקוט שמעוני שיר השירים רמז תתקפח

אני ישנה ולבי ער, אמרה כנסת ישראל לפני הקדוש ברוך הוא אני ישנה מבית המקדש, ולבי ער בבתי כנסיות ובבתי מדרשות, אני ישנה מן הקרבנות, ולבי ער במצות וצדקות, אני ישנה מן המצות, ולבי ער לעשותם, אני ישנה מן הקץ, ולבי ער מן הגאולה, אני ישנה מן הגאולה, ולבי ער להקב"ה שיגאלני, אמר רבי חייא בר אבא היכן מצינו שהקב"ה נקרא לבן של

לבבך (בפסוק א) ושבתי עד ה' אלהיך (בפסוק ב) מצוה שיצוה אותנו לעשות כן.

39 / מלאכי פרק ג פסוק ז

(ז) לְמִימֵי אֲבֹתֵיכֶם סָרְתֶם מִחֻקֵי וְלֹא שָׁמַרְתֶּם שׁוּבוּ אֵלַי וְאֲשׁוּבָה אֲלֵיכֶם אָמַר ה' צָבָאוֹת וְאִמְרָתֶם בְּמֶה נָשׁוּב:

מצודת דוד

והנה תעיזו פניכם ותאמרו במה נשוב ר"ל בעבור מה נשוב במה חטאנו:

3: / איכה רבה *וילנא) פרשה ה סימן כא

השיבנו ה' אליך ונשובה, אמרה כנסת ישראל לפני הקדוש ברוך הוא רבש"ע שלך הוא השיבנו, אמר להם שלכם הוא שנאמר (זכריה א') שובו אלי ונשובה אליכם נאם ה', אמרה לפניו רבש"ע שלך הוא שנא' (תהלים פ"ה) שובנו אלקי ישענו לכך נאמר השיבנו ה' אליך ונשובה, חדש ימינו כקדם

סיכום:

מצוות השבת אבדה מלמדת על השייכות התמידית שיש בין הבעלים לבין האבדה. חז"ל מדמים את הקשר בין איש לאשתו לבעל שמחזר אחר אבדתו ומכאן אנו למדים שגם במצב של ריחוק, כל עוד יש תחושת שייכות הרי שהאבדה תחזור לבעליה. גם את הקשר בין הקב"ה לישראל חז"ל מדמים לאבדה שהקב"ה מחזר אחריה. בימים אלו חובתנו לדעת שהקב"ה מחזר אחר אבדתו ותפקידנו לשוב אליו. כדי לשוב בתשובה עלינו להבין שני דברים: 1. להיות מודעים איזה חלק הלך לאיבוד. 2. לדעת שלעולם הקב"ה לא מתייאש מאתנו ואנו בניו של מקום. שבת שלום!

